

begravenisgewoonten, waarover we het nog even zouden hebben. Ik heb een paar funeral-homes gezien, d.w.z. van die inrichtingen, waar de begrafenis geregeld wordt. Maar met heel wat meer dan het begraven zelf occupeeren men zich daar. Zoodra iemand gestorven is, wordt het lichaam weggehaald en naar de funeral home getransporteerd. Natuurlijk is er een medisch attest voor nodig; en dat is maar gelukkig ook; want wie schijndood mocht zijn, die krijgt geen kans op vier dagen voor tijdige ontdekking van den schijndood, doch wordt, is zijn lichaam eenmaal in handen van den (overigens geëxamineerden) directeur der inrichting gekomen, grondig dood gemaakt. Men neemt n.l. alle bloed uit het lichaam; daarna wordt een vloeistof ingespoten, die de lijken, naar men zegt, voor zeer langen tijd conserveert; en vervolgens wordt een bewerking toegepast, van dien aard, dat de gestorvene een voorbeeld van blakende gezondheid lijkt. Ik zag 't lijk van een man, die doodgevroren was: 't leek wel een door de zon gebrulde tourist. Een ouden man: hij zag er uit, alsof hij pas een flesch Rijnwijn verschaft had. Een oud moedertje: ze leek even te hebben gerust na 't diner. De familie betaalt niet voor de begrafenis: ze kiest een kist, en al naar gelang van den steeds zeer achtenswaardigen prijs, die daarvoor betaald wordt, heeft de begrafenis verder haar meer of minder omslachtig verloop. De kisten zijn praalbedden: zijde, kussens, watten, dekens; heele gevaarten soms. En 't mooiste pakje wordt aangetrokken: men wordt bijvoorbeeld in smoking begraven.

En hier zal ik mijn babbeltje maar afbreken, al heeft het eigenlijk nog niet zijn plaatsje in de rubriek „Kerkelijk Leven” kunnen verdienen. Eerlijk gezegd: ik wil maar uitscheiden ditmaal. Een kwartier geleden kwam de lods aan boord, en we zijn zoo net de nachthoek van Holland-Harwich gepasseerd, die voor het station nog kalm ligt te wachten. De A.V.R.O.-omroeper verkondigt juist, dat 't elf uur is, en voor 't eerst sedert 27 Dec. 1938 verneem ik de bekende stem van den man der radio-nieuwsberichten. Mijn horloge wijst gehoorzaam weer nederlandschen tijd. Al zijn we vlak bij Rotterdam, we mogen toch niet vóór morgenochtend acht uur van de boot. De passagiers zijn in goede stemming. Een amerikaansche dame, die in vijf dagen Nederland zal „doen”, betuigde me haar spijt, dat 't donker was, en ze de polders niet kon zien; ze deed me denken aan prof. Bouwman, die in zijn „Amerika” vertelt hoe mooi de Amerikanen het hollandsche landschap vonden, toen destijds zijn boot den Nieuwen Waterweg opstoomde. Een andere dame uit Amerika, niet meer ontdekkende dan lantarens éven boven den grond, verkocht geestigheden over de skyscrapers, de wolkenkrabbers, van de Hollanders. Een hollandsch jongetje zei: nou ken d'r niks meer gebeuren, hè, pappie?

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

In Kuyper's Ijn.

VIII.

Christus, de nieuwe Wortel van den herboren kosmos.

In artikel 2 van de Statuten van de Vereeniging, die zich het bestudeeren, propageeren en vruchtbaar maken van de jonge calvinistische wijsbegeerte ten doel stelt, wordt gezegd, dat zij „belijdt den Christus der Schriften, den Verlosser van heel het leven, als den nieuwen Wortel ook van het wetenschappelijk leven”.

In deze woorden wordt weer een fundamentele grondgedachte van de wijsbegeerte der wetsidee geteekend. Zij gaat n.l. uit van het geloof, dat Jezus Christus is de nieuwe Wortel van het herboren menschengeslacht en aldus van gansch den herboren kosmos.

In den eersten Adam is eenmaal heel de menscheit en gansch de wereld van God afgevalen — in den Tweeden Adam worden menscheit en wereld verlost, hersteld in de gemeenschap Gods.

Niets van de wereld gaat in den Christus verloren. Alle geslachten des aardrijks worden in Hem gezegend. In Hem is het volle menschenleven principieel vernieuwd. Uit Hem leeft nu het herboren menschengeslacht. Uit Hem en door Hem wordt die vernieuwing principieel verwerkelijkt in de zijnen: in heel hun leven, in alle levensuitingen, in alle levensverbanden.⁵⁶⁾

Weer moeten we naar Dr Kuyper wijzen als den man, die deze centrale gedachte onder ons volk tot gemeengoed heeft gemaakt en aan wien de wijsbegeerte der wetsidee zich ook in dezen heeft aangesloten.

De menschen — zoo schrijft hij — zijn „niet gelijk losse zandkorrels naast elkaar neergelegd, maar als de twijgen en bladen van eenzelfden boom in organisch verband geschapen. Adam was onzer aller wortel, en als de wortel van een boom verkankert, kankert heel de boom met al zijn takken. Zoolang dus Adam ons hoofd en onze wortel blijft, blijven wij deelen in al de bittere gevolgen van zijn geestelijken dood. En redding kan en zal

En ondergeteekende denkt aan ds Kort: psalm 120 en 121.

Volgende week wel iets anders, misschien wat dege-lijker dan dit algemeene praatje. Deze copie wordt gepost op de „Zaandam”.

K. S.

Liefde en cement; Amerika en Nederland.

Bij mijn terugkomst enkele nederlandsche bladen inziende, vond ik in „De Heraut” een kort stukje van ds W. A. Winckel. Deze haalde uit een amerikaansch orgaan een uitspraak van dr H. Beets aan, waarin deze zijn instemming betuigde met enkele gedachten, die ik in een preek over het slot van 1 Cor. 12 had naar voren gebracht over het gereformeerde begrip van liefde; gedachten, die natuurlijk parallel liepen met wat ik herhaaldelijk, ook in de pers, heb opgemerkt over het verschil tusschen het vleeschelijke en verwereldlijking-in-de-hand-werkende valsche begrip van „liefde” enerzijds, en het gereformeerde, kerk-stichtende, den clubjes-geest brekende begrip van „liefde” en „gemeenschap” anderzijds. Dr Beets, die deze preek aanhoorde (dr Sietsma zal wel in z'n volgende kroniek willen meedeelen, dat ze in een presbyteriaansch gebouw, maar niet onder een presbyteriaanschen kerkeraad werd gehouden), dr Beets, zeg ik, was het daarmee eens, en sprak uit, dat verdodiging en handhaving van zulke gedachten niet ontbindend, doch samenbindend werken zou. Ze zou als cement kunnen werken.

Dat een zóó met de doleantieworsteling meelevend man als ds Winckel zich voor dit persberichtje interesseerde, is begrijpelijk; want dr A. Kuyper heeft in de beweging dagen van dezen kerkstrijd het hart van wie tot de gehoorzaamheid terugkeerden, er meermalen door verkwikt. En dat hij het doorgaf in „De Heraut”, naast de toch heusch, globaal genomen, eenzijdige berichtgeving van ds Doornbos, eert hem.

Natuurlijk zou ik er niet op terugkomen, indien ds Winckel niet had gezegd: laat ons nu, ook met het oog op de aanstaande synode van Sneek, hopen, dat in deze richting verder gewerkt wordt; „de liefde hoopt alle dingen”.

Hier wordt dus publiek de naam van één der in de discussie der laatste jaren betrokkenen in verband gebracht met de voorbereiding der aanstaande synode. Ik heb niet zorgvuldig ds Winckel's rubriek kunnen nagaan, en weet dus niet, of ds Winckel ook andere namen in dit verband genoemd heeft. Er leek me anders wel aanleiding toe, als men „de liefde” alle dingen wil zien hopen. Maar zelfs, indien dit niet het geval zou zijn geweest, heb ik voor ds Winckel's schrijven, en den geest, waaruit hij spreekt, het grootste respect. Inderdaad roert hij een gewichtig vraagstuk aan.

En waar ds Winckel nu tusschen Amerika en Nederland een parallel trekt, daar wil ik gaarne het volgende

er niet zijn, tenzij het mogelijk blijkt, om ons een nieuw Hoofd en een nieuwen Wortel te geven, en ons uit dit Hoofd en op dien nieuwen Wortel te laten bestaan en te laten leven.”

Welnu dit laatste is geschied. De almachtige God heeft door een daad Zijner genade het organisme der menscheit zoo omgeschapen, dat toen Adam gezondigd had, hij als hoofd wegviel en Christus als Hoofd in zijn plaats kwam „en dus niet maar Adam, maar Christus de Wortel wierd, waarop dit nieuwe organisme van ons geslacht bloeien kon. Dit herschapen menscheit geslacht is de kerk, het Lichaam van Christus, of de vergadering der volmaakt rechtvaardigen. In dit nieuwe organisme gaat het oude op. En gelijk het oude in Adam was saamgevat en door Adam als hoofd en wortel beheerscht wierd, zoo staat nu dit nieuwe organisme onder Christus als het Hoofd en wordt in heel Zijn leven en bestaan door Christus als Wortel beheerscht.”⁵⁷⁾

Christus als het Hoofd en de Wortel der herschapen en herboren menscheit voert in en met die menscheit den strijd tegen Satan. Dit is de eeuwenoude strijd tusschen de civitas Dei (koninkrijk Gods) en de civitas terrena (rijk der wereld). „Die ontzettende strijd, dien het leger onder zijn Veldheer tegen Satan strijdt, om het Godsrijk te stichten, breidt zich uit over heel het terrein van ons menscheit leven op aarde. Die strijd wordt gestreden in de harten, in de huisgezinnen, in de families, in de gesprekken, in de publieke opinie, bij handel en nering, in bedrijf en beroep, in wetenschap en kunst, bij wieg en graf, kortom, zoover uw menscheit leven strekt, strekt ook die strijd. En die strijd wordt nooit anders gevoerd dan door Jezus zelf. Hij, de levende Heere, is het, die in de harten Zijner uitverkorenen, Zijn trouwe dienstknechten, zin en inzicht inlegt, geestdrift en bezieling wekt, werkingen, krachten en gaven inbrengt, toewijding en liefde doet ontstaan, en zelfs het woord op de lippen doet komen.”⁵⁸⁾

Men ziet het: neutraal terrein is er voor de geloovigen niet!

„Geen duimbreed is er op heel 't erf van ons

57) E Voto; II, p. 324 v.v. In zijn „De Gemeene Gratie” spreekt Kuyper ook van Christus als den Wortel van het Herscheppingsleven en van de Particuliere Genade. Als „Scheppingsmiddel” is Hij het tevens van het Schepingsleven en de Gemeene Gratie. Deel II, p. 645.

58) E Voto; II, p. 134 v.v. Vgl. hierbij vooral: De Gem. Gratie, II, p. 680 v.v.

opmerken; het is ten deele iets nieuws, ten deele herhaling van wat reeds lang bekend kan zijn.

Het nieuwe is dit: tot mijn groote vreugde is er kort voor mijn vertrek uit Grand Rapids een samenspreking geweest, die ik bijwonen mocht, en waar dr H. Beets praesideerde, een samenspreking tusschen voorgangers der Chr. Ref. Church in Amerika en ds Hoeksema, onze lezers welbekend, in gezelschap van enkele voorgangers der niet hem samenlevende groep anderzijds. Ik verklap geen geheimen (‘t staat in amerikaansche bladen) als ik opmerk, dat men uiteengegaan is met het uitgesproken voornemen, om opnieuw te confereren. En ik geloof, ook wel te mogen meedeelen, dat ds Hoeksema mij gezegd heeft, bereid te zijn, de perspolemie in zake de algemeene genade op te schorten, haar voorloopig stop te zetten, gedurende den tijd der conferentie, indien men deze wil voortzetten. Ik citeer uit mijn geheugen, maar geloof niet, ds Hoeksema's bereid verklaring verkeerd weer te geven. Indien men dus wil, kan in Amerika de perspolemie zwijgen, en voor conferenties plaats maken. Naar mijn meening is zoo iets een weldaad, wanneer men maar over en weer de baan voor publieke gedachtenwisseling vrij houdt. Met moderaten, naar wie „De Heraut” destijds verwees, heeft dat natuurlijk niets te maken; ik denk, dat ook „De Heraut” ds Hoeksema niet tot de moderaten rekenen zal. Ik acht cement aangebracht. Of men het ook leggen wil, moet blijken.

En nu het oude. Het kan ds Winckel bekend zijn, dat in Nederland een commissie benoemd is om te spreken, en dat daarna één der commissieleden (prof. Hepp) andere commissieleden beschuldigde van allerlei. „De Heraut” heeft dat toegejuicht. Het kan ds Winckel óók bekend zijn, dat toen ds Veldkamp en anderen aandrongen op samensprekingen, „De Reformatie” bereid was die gedachte te steunen. Maar „De Heraut” zei: de moderaten wilden altijd spreken; en daarmee werd de zaak afgedaan; ds Veldkamp hield zich verder, voor wat het essentiële puntje betreft, in stilzwijgen. Het kan ds Winckel óók bekend zijn, dat ondergeteekende die verwijzing naar de moderaten afwees, omdat hij juist met prof. Hepp samenspreken wilde, maar dan met vaststelling daarna van enkele punten op schrift; dit leek hem noodig, a. omdat prof. Hepp publiek geschreven had, b. om alle verwijzing naar moderaten en dergelijke afvallige lieden bij voorbaat af te snijden (al hielp zelfs dat niet bij „De Heraut”). Het kan ds Winckel óók bekend zijn (blijkens een uittaling van prof. Greijdanus in „De Reformatie”), dat prof. Hepp voor zulk een samenspreking met schriftelijke vaststelling van tevoren geëenzins door mij nog aangewezen punten niet te vinden was. Bij herhaling bleek het me onmogelijk, hem daartoe te bewegen. En natuurlijk heb ik, ook als commissielid,

menscheit leven, waarvan de Christus, die aller Souverein is, niet roept: „Mijn!”⁵⁹⁾

Wanneer nu over den Verlosser als den Christus gesproken wordt, dan — zoo betoogt Kuyper — treedt het vleeschgeworden Woord voor ons als mensch.

Met den naam Christus of Gezalfdde wordt Hij immers aangeduid als den Ambtsdrager, den drager „van het hoogste en heiligste ambt; van het ambt in volstreken zin; zoodat hij eigenlijk de eenige ambtsdrager en daarom de Christus is.”

Een ambtsdrager — dat kan alleen een mensch zijn! „Ambt toch is bediening van goddelijke macht door schepselen, hetzij engelen, hetzij menschen. De engelen er nu buiten latende, kan Jezus dus geen ambt, vooral niet het ambt dragen, tenzij hij als mensch voor God trede, hetzij eeuwig in Zijn raad, hetzij feitelijk na Zijn vleeschwording. God had ook alle ding zelf rechtstreeks kunnen regelen, en geen dienst van menschen bezigen. Dan ware er nooit een ambt en dus ook nooit een zalving geweest. Maar nu dit Gode anders heeft liefd, en Hij den dienst der menschen verordeneerde, nu ontstond het ambt als bediening door menschen van goddelijke macht.”

Christus is verordeneerd en gezalfd met den Heiligen Geest tot het drievuldige ambt van Profeet, Priester en Koning — en als zoodanig verschijnt Hij voor ons als mensch — dat is Kuyper's opvatting. Toen de zonde in de menscheit was ingebroken, ontstond de noodzakelijkheid om bij den gevallen mensch, over wien God gedachten der ontferming had, een Middelaar te doen optreden. „Voor dat Middelaarschap den mensch Christus Jezus te doen ingaan in het drievleedige ambt van Profeet, Priester en Koning.” In den Middelaar „treedt voor u niet het eeuwige Woord maar het Vleeschgewordene; niet de Zone Gods, maar de Zoon des menschen, niet de Goddelijke persoon, maar de mensch Christus Jezus.” Als om alle misverstand af te snijden, schrijft Kuyper nog: „Hij is verordeneerd, en verschijnt dus hier niet als de Tweede Persoon der Drieëenheid, die onmogelijk ooit gezalfd kan worden.”⁶⁰⁾

59) Souvereiniteit in eigen Kring; p. 35.

60) E Voto; I, p. 279 v.v.; vooral p. 282, 288/9. Vgl.: De Gemeene Gratie, p. 646. „De Christus beteekent: de Gezalfdde.”

de consequen-
weten dit.

Zou ds W.
de liefde al-
uitemendend
Reformatie”
publiceerd
deze welme-
ga ik voorl-
neen, dan m-
gelegenhe-
aanduiden
ruchten.

Calvijn

Op Hand-
weten, dat
komen van
wordt, want
op andere w-
zich dagelij-
deze twist,
ruine dreig-
voortgeschr-

Hier spre-
divinitus p-
worden. Wa-
rechtstreeks
samenkome-
synodis, d.i.
samenkome-
het voorafg-
Lucas niet
bestliste, ma-
kan wel b-
maar de ar-
niet, dat c-
maar dege-
oordeel uitl-
ambt de w-
kan wel z-
(plebs) het
niemand zc-
gus) tot de
noemt Luca-
zocals zij
waren.”

Calvijn ha-
plaats nie-
Synodes m-
houden mo-
orde, op w-
zegt, dat s-
wanneer ee-
sing gebrac-

Scherp
macht, c-
lijk Weze-
macht, d-
Koning o-
„Overm-
van den C-
zoo ingrijp-
Koninkrijks
hierbij van
ondersche-
Perso-
eeuwiglijk
Middel-
„Als Sc-
de heilige
vanzelf en
souvere-
Heiligen
teit van d-
Koninkrijks
onderstelt
draagt. Al-
in opdracht

Welnu,
Middelaar-
Sion, oven-
„Let w-
gezalfd n-
Drievuldig
verordene-
Tweede P-
de Middel-
Jezus voor-
wel die
en kon w-

de, en stelt
de mensche-
het volbre-
van God al-
soon der D-
zalving alto-
maar h-e-
nam dien-
Vleeschwor-
angenomen.

Kuyper w-
krachten d-
Persoons s-
delijke w-
Ook, dat
tens de aar-
Hij reeds v-
En Zijn
aanstonds c-
zig in het c-

56) Dr H. Dooyeweerd; De Wijsbegeerte der Wetsidee; I, p. 32, 64 v.v.; 471 v.v.; 477; III, 448, 468 v. enz. Ds J. M. Spier; Inleiding enz., p. 28 v.v.

ten deele her-
aan zijn.

eugde is er kort
samenproking
aar dr H. Beets
hen voorgangers
Hoeksema, onzen
kele voorgangers
zijds. Ik verklar
che bladen) als
met het uitge-
nfereren. En ik
at de Hoeksema
polemie in zake
haar voorloopig
ler conferentie,
citeer uit mijn
iksema's bereid.

Indien men
ar polemie
s plaats ma-
is een weldaad,
en voor publieke
moderaten, naar
ft dat natuurlijk
„De Heraut“ de
aen zal. Ik acht
leggen wil, moet

kel bekend zijn,
toemd is om te
commissieleden
eschuldigde van
juicht. Het kan
n ds Veldkamp
sprekingen, „De
e steunen. Maar
lden altijd spre-
un; ds Veldkamp
tiele puntje be-
kel ook bekend
rijzing naar de
met prof. Hepp
vaststelling
schrift; dit
p publiek ge-
naar moderaten
ant af te snijden
raut“). Het kan
s een uitlating
atie“), dat prof.
met schriftelijke
ins door mij
vinden was
k, hem daartoe
als commissieled.

istus, die aller
“59)

s den Chris-
eloogt Kuyper
oord voor ons

zalfde wordt
abtsdrager,
heilgste ambt;
odat hij eigen-
rom de Chris-

en een mensch
ddelijke macht
t zij menschen
kan Jezus dus
dragen, tenzij
t zij eeuwig in
leeschwording
trecks kunnen
schen bezigen.
dus ook nooit
Gode anders
menschen ver-
als bediening
e macht.”

gezalfd met
dige ambt van
als zoodanig
sch — dat is
in de mensche-
noodzakelijk-
over wien God
Middelaar te
aarschap den
neeren. En nu
ingaan in het
en Koning.”
et het eeuwige
ordene; niet
menschen,
de mensch
verstand af te
is verordind
als de Tweede
ogelijk ooit ge-

de consequentie daaruit getrokken. De commissieleden weten dit.

Zou ds Winckel mij nu eens willen zeggen, of, waar de liefde alle dingen hoopt, hij nog een weg weet, die uitnemender is! Hij kan in „De Heraut“ of in „De Reformatie“ zijn meening wat mij betreft volledig gepubliceerd zien. Ik zal afwachten, of ds Winckel op deze welmeenende vraag wil antwoorden. Zoo ja, dan ga ik voorloopig niet verder met mededeelingen; zoo neen, dan moet ik nog wel iets meer zeggen over aangelegenheden, die sommigen reeds in de pers vagelijk aanduiden — blijkbaar op grond van losse geruchten....

K. S.

Calvijn over de samenkomst te Jeruzalem.

Op Hand. 15:6 schrijft Calvijn: „Laat ons overigens weten, dat hier ook de vorm en orde bij het samenkomen van Synodes van Godswegen voorgeschreven wordt, wanneer er eenig geschil ontstaan is, dat niet op andere wijze bijgelegd kan worden. Want hoewel er zich dagelijks velen tegen Paulus verheven, heeft alleen deze twist, uit welken gevaar van eene ontzaggelijke ruïne dreigde, en die reeds tot vijandelijke gevechten voortgeschreden was, hem naar Jeruzalem gevoerd“.

Hier spreekt Calvijn van een Goddelijk voorschrift: *divinitus praescribi* — van Godswegen voorgeschreven worden. Waarvan? Van het houden van Synodes? Niet rechtstreeks, maar van den vorm en de orde in het samenkomen van Synodes: forma et ordo in cogendis synodis, d.i. de vorm en de orde, waarin het bij het samenkomen of houden van Synodes moet toegaan. In het voorafgaande heeft hij de opmerking gemaakt, dat Lucas niet zegt, dat de geheele gemeente te Jeruzalem besliste, maar de apostelen en ouderlingen. De gemeente kan wel bij de disputationen tegenwoordig geweest zijn, maar de ambtsdragers waren de rechters. „Lucas zegt niet, dat de geheele gemeente samenvergaderd was, maar degenen, die in kennis der leer (doctrina) en oordeel uitblonden (pollebant), en die krachtens hun ambt de wettige rechters over deze zaak waren. Het kan wel zijn, dat in tegenwoordigheid van het volk (plebs) het twistgesprek gehouden is. Maar opdat maar niemand zou meenen, dat de gewone geloovigen (vulgus) tot de behandeling der zaak toegelaten zouden zijn, noemt Lucas uitdrukkelijk de apostelen en ouderlingen: zooals zij meer geschikte beoordeelaars (cognitores) waren.“

Calvijn handelt met deze woorden dus in de eerste plaats niet over een Goddelijk voorschrift, dat er Synodes moeten gehouden worden, maar hoe zij gehouden moeten worden, in welken vorm en in welke orde, op welke wijze het daarbij moet toegaan. En hij zegt, dat Synodes slechts gehouden moeten worden, wanneer een geschil niet op andere manier tot oplossing gebracht kan worden. Paulus ging toch alleen

Scherp onderscheidt Kuyper dan ook de almacht, die de Tweede Persoon van het Goddelijk Wezen in zichzelf bezit eeuwiglijk en de macht, die de Christus krachtens zijn zalving tot Koning ontving.

„Overmits echter over geen der drie ambten van den Christus zoo schromelijke verwarring en zoo ingrijpend misverstand bestaat, als over Jezus' Koninklijke waardigheid, zij den lezer gebeden, hierbij van meet af streng te willen letten op het onderscheid tusschen hetgeen aan den Tweeden Persoon in de Drieëenheid als God eeuwiglijk toekomt, en hetgeen op Christus als Middelaar voor een tijd gelegd is.“

„Als Schepper was ook de Tweede Persoon in de heilige Drieëenheid over al het geschapene vanzelf en zonder eenige opdracht, absoluut soeverein, tezamen met den Vader en den Heiligen Geest“. Maar deze absolute soevereiniteit van den Zoon „heeft niets gemeen met het Koninklijk ambt van den Middelaar. Een ambt onderstelt iemand boven u, die u dat ambt opdraagt. Alle ambt is een dienst of bediening, die in opdracht van een meerdere vervuld wordt.“

Welnu, op den mensch Jezus Christus, onzen Middelaar, is gelegd het koninklijk regiment over Sion, over de Kerk, het „volk des Heeren“.

„Let wel: gelegd. Over Sion is tot Koning gezalfd niet de Tweede Persoon in de heilige Drieëenheid, want deze... kan nooit tot iets verordind of gezalfd worden. Maar toen de Tweede Persoon, toen het Woord vleesch werd en de Middelaar verscheen en de mensch Christus Jezus voor het oog des Eeuwigen stond, toen kon wel die mensch Christus Jezus gezalfd en kon wel die mensch Christus Jezus verordind

de, en stelt ons alzo den Middelaar voor als vereenigd met de menselijke natuur, en in die natuur verordind tot het volbrengen van een dienst of taak. Dit nu kan nooit van God als God, en dus ook niet van den Tweeden Persoon der Drieëenheid gezegd worden. God als God is in de zalving altoos actief, nooit passief. God dient niet, maar heerscht.... Christus of Gezelide is alzo een naam dien de Middelaar alleen draagt in verband met Zijn Vleeschwording, en in zoverre hij creatuurlijk gestalte heeft aangenomen.“

Kuyper wijst er daar op, dat de naam „de Christus“, krachtens de vereeniging der beide naturen in eenigheid des Persoons soms ook gebergd wordt als rechtstreeks goddelijke werken bedoeld.

Ook, dat de Zoon den titel van „Gezalide“ heeft krachtens de aanstelling in Gods eeuwigen Raad. In dien zin is Hij reeds van eeuwigheid „de Christus“.

En Zijn verlossings-middelaarschap treedt in werking aanstands naden val. Zoo is dus de Christus reeds aanwezig in het Oude Testament.

vanwege dezen twist naar Jeruzalem, hoewel er dagelijks velen tegen hem in verzet kwamen. Maar nu dreigde een groot gevaar van scheuring of ondergang der kerk.

Daarmede is natuurlijk het houden van Synodes niet maar van Godswegen geoorloofd verklaard, doch in bepaalde gevallen ook als door Hem voorgeschreven aangewezen. Bij gevolgtrekking valt dat uit Calvijn's woorden af te leiden, al wordt het er ook niet rechtstreeks door uitgesproken.

Maar welke macht zulke Synodes dan hebben, is daardoor nog niet bepaald. Allerminst, dat die Synodes, ook wanneer zij zich geheel houden aan Gods Woord en bij hare uitspraken louter op dat Woord rusten of steunen, iets meer geven dan eene rechtsbeslissing, welke doet weten, hoe het van Godswegen, in het licht der Goddelijke openbaring, met een geschil staat. Er is niet mee gezegd, dat de macht van zulke Synodes bovendien het karakter draagt van overheidsmacht, die zou mogen dwingen, en over de door afgevaardigden samengekomen kerken met hare ambtsdragers en leden gebiedend en heerschend zou mogen optreden. Matth. 20:25-27.

Wanneer eene Synode zich echter niet geheel aan Gods Woord houdt, en hare uitspraak of beslissing niet met dat Woord overeenstemt, heeft zij geenerlei macht van Godswegen. Dat geeft Calvijn meermalen duidelijk te kennen. Eene Synode heeft geene macht of autoriteit van zichzelf, maar alleen van de overeenstemming harer uitspraken met Gods Woord. En naar dat Woord moeten dan ook door een ieder hare beslissingen beoordeeld worden. „...zoo dikwijls een besluit van eenig Concilie naar voren wordt gebracht, zou ik willen, dat eerst nauwlettend werd overwogen (expendi), op welken tijd het (Concilie) gehouden is, over welke zaak het gehouden is, en met welk doel, welke menschen er deel aan genomen hebben (interfuerint): vervolgens dat hetgeen, waarover gehandeld wordt, aan den maatstaf van de Schrift onderzocht wordt“, Inst. IV, 9, 8.

Het is dus volgens Calvijn maar niet: eene Synode heeft gesproken, en derhalve is het reeds daarmede en zonder meer uitgemaakt, dat het recht en naar Gods Woord is. Op allerlei moet daarbij eerst gelet worden. Eene Synode is nog niet — de kerken in Synode samengekomen. Spreekt eene Synode, dan is dat nog niet steeds Gods stem.

Dat laat Calvijn ook weten in zijne verklaring van Hand. 15, als hij bij vs. 2 schrijft: „Wel hing Paulus niet af van de neiging of gril (nutus) der apostelen, zoodat hij zijne meening zou veranderen, wanneer hij gewaar geworden was (expertus esset), dat zij tegen hem waren: daar hij toch zelfs niet voor engelen wijken zou, zooals hij in Gal. 1 zich heroeft. Maar opdat de goddeloos niet lasteren zouden, dat hij een mensch was, die al

neerd, en kon wel, hij de gratie Gods en door God, dien Middelaar het Koninklijk regiment over Sion worden gelegd.

En dit nu is geschied.“⁶¹⁾

...

Bij deze meegedeelde, opgelegde, ambtelijke koninklijke macht van den Middelaar, den mensch Jezus Christus, over Zijn Kerk, mogen we niet blijven staan.

Op een bepaald tijdstip — bij opstanding — hemelvaart — het gezet worden ter rechterhand Gods — is die ambtelijke, koninklijke macht geweldig vergroot! De Christus is toen uitermate zeer verhoogd. Hem is gegeven een naam boven allen naam. Hij is gezet aan de rechterhand Gods, ver boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en allen naam die genaamd wordt.

Met deze machtsvergroting van den Christus is weer „niet bedoeld de Overhoogheid die Hem als den Almachtige krachtens Zijn Godheid toekomt, want aan de Godheid kan nooit iets toegevoegd noch ook iets ontnomen worden...“

„Neen, dit verhoogd worden, tot Koning der koningen, en tot aangesteld Machthebber over alle creaturen in den hemel, op de aarde en onder de aarde, is een nieuwe waardigheid, een nieuw ambt, dat aan hetgeen de Zoon als Middelaar reeds bezat, opzettelijk is toegevoegd“.

Dat geschiedde vooreerst als loon na lijden, als kroon na kruis. „Koning over Sion was Hij reeds vóór Zijn kruis en aan het kruis, tot Machthebber over de geheele schepping is Hij eerst aangesteld na Zijn kruis, als loon voor Zijn verlossingswerk.“

Maar bovendien kreeg Hij deze nieuwe macht omdat Hij zóó alleen in staat zou zijn werkelijk Koning over Sion te wezen. „De kerk staat niet buiten de wereld, maar in de wereld. Ze is vervlochten in het leven der natien en der volken, ze is ingestrengeld in de machten der duisternis en het leven der engelen. En daarom kan het regiment over Sion niet uitgevoerd of Sions Koning moest ook alle deze machten aan zich dienstbaar kunnen maken.“

Dit nu was geen onnatuurlijke saamvoeging van ambten, overmits Sion in oorspronkelijk verband met de wereld en haar volken en haar machten staat, en (zie Ps. II) in Zijn Koning aan het hoofd der volken gesteld was.

Zoo gaat dus het Genadewerk tot in het Scheppingswerk terug, en de band die in de Schepping

61) E. Voto, I, p. 324 v.v.

te zeer aan eigen persoon gehecht en trotsch was, en met onwaardige minachting van allen zichzelf behaagde, — daarom — heeft hij zich aangeboden, zooals billijk was en nuttig voor de geheele kerk, om reenschap van zijne leer te geven. Vervolgens heeft hij zich met vast vertrouwen op de overwinning vóór de apostelen gesteld, daar hij zich overtuigd hield (probe teneret), hoedanig hun oordeel zou zijn: die toch door denzelfden Geest geregeerd werden“.

Eigenlijk was het zenden van Paulus en Barnabas door de gemeente te Antiochië naar Jeruzalem voor de zaak zelve niet noodig geweest. Maar dat geschiedde om aan de dwaalleers den mond te stoppen. „Toch kan hier gevraagd worden, in welke overweging (quonam consilio) de Antiochenen Paulus en Barnabas naar de overige apostelen gezonden hebben. Want indien hun eerbied voor hen — slechts — zooveel kracht had, dat zij onzeker bleven, totdat zij (de apostelen) zich in dezen of in dien zin uitgesproken hadden, was het vertrouwen in hen (Paulus en Barnabas) tot hertoe verdwijnend gering en niets geweest. Maar het antwoord is gemakkelijk. Daar zij wisten, dat alle apostelen evenzeer door den éénen Christus met dezelfde opdrachten gezonden waren en met denzelfden Geest begiftigd, waren zij stellig overtuigd aangaande den goeden uitslag. En het is niet twijfelachtig, of deze raad is gegeven (profectum) door rechtschapen en moedige mannen, voor wie het allerminst verborgen was, dat de naam van Petrus en Jacobus ten onrechte door windbuilen voorgewend werd. Derhalve werd door hen niets anders gevraagd, dan dat de apostelen door hunne stem de goede zaak zouden helpen.“

Calvijn breidt deze beschouwing dan uit tot alle goede Synodes, die er van den aanvang af gehouden zijn. En hij schrijft: „Tot dat doel zijn alle heilige Synodes van den aanvang af bijeen gekomen, opdat ernstige en in Gods Woord behoorlijk geoevende menschen de geschillen zouden oplossen, niet naar eigen wil, maar krachtens Gods autoriteit. Het is de moeite waard, hierop acht te geven, opdat de Papisten niemand door hun wonderig geschreeuw schokken. Om Christus met Zijn Evangelie te begraven en heel het licht der vroomheid uit te blussen, houden zij ons de Concilien voor: alsof eenige bepaling van menschen voor eene hemelsche Godsspraak gehouden moest worden. Maar indien de heilige Vaders hedendaags hunne zittingen hielden, zouden zij met één mond uitroepen, dat hun niets minder geoorloofd geweest is, of ook voor den geest gestaan heeft (vel etiam in animo fuisse), dan iets te leeren (tradere = overleveren), tenzij Christus aan de woorden vooruit ging. Die voor hen, evenals voor ons, de eenige Leerreester was... Er is eene harde klacht van Gregorius van Nazianze, dat er nooit een goede afloop van eenig Concilie geweest is“.

gelegd, maar door de zonde losgeraafd was, komt in het koninkrijk der genade terug.“

Ontzagwekkend is deze macht van den Middelaar. „Alle werking van God Drieëenig, en bij het instorten van gaven en bij de leidingen en de sturing van het leven der kerk en der volken, (gaat) alleen door den Middelaar (uit).“

Natuurlijk mag deze grootsche arbeid van den Middelaar er geen oogenblik toe leiden den Drieëenigen God ook maar een tweede werkeloos te denken. „God Drieëenig is en blijft de altoos welkende Fontein, waaruit van oogenblik tot oogenblik aan den verhoogden Middelaar de macht en de mogendheid toevloet, en Hij beschikt er geen oogenblik over dan krachtens last en opdracht van den Heere, wiens de oorspronkelijke majesteit en mogendheid is... Het is en blijft altoos eeniglijk God, dat eeuwige Wezen, waarvan alle kracht en werking uitgaat, alleen maar het belijft Hem, deze kracht en macht te werken door den Middelaar.“⁶²⁾

...

Op deze magistrale wijze heeft Dr Kuyper de positie, den arbeid en de macht van den Christus in Kerk en wereld geteekend.

Innig dankbaar voor deze inzichten, waarvan de betekenis en de vruchtbaarheid nog bij lange na niet zijn doorzien, sluit de wijsbegeerte der wetsidee zich in dezen geheel bij Dr Kuyper aan. Ook hier is zij voor alles leerlinge van dezen groote in Israël.

H.

C. V.

62) E. Voto, I, p. 328 v.v.; II, p. 31 v.v. Kuyper wijst hier naar Ps. 47 en 68. Verder betoogt hij, dat alleen omdat de Middelaar Gods Zoon en Zelf God was Hij „als mensch als onzer één en onze broeder, Zijn alomvattende soevereiniteit over hetgeen in den hemel, op de aarde en onder de aarde is, ambtelijk kon dragen bij de gratie Gods“.

Vergelijk hierbij: De Gem. Gratie, III, p. 280/1. Merkwaardig is in dit verband, dat Kuyper Christus' wondermacht uitsluitend in verband zet met Zijn menselijke natuur. Men mag „de wonderen van den Zoon des menschen niet omzetten in wonderen van den Zoon Gods“. Zijn wondermacht „blijft tot het einde toe een menschelijke macht, d.i. een macht, vallende binnen het kader van onze menselijke natuur... In Hem is de heerschappij, de Koninklijke heerschappij, die in het Paradijs teloor ging, teruggekeerd. In Jezus' wondermacht schittert weer de glorie van den mensch-koning“. Pro Rege, I, p. 153 v.v.

De betekenis van deze opvatting van Christus' macht over gansch de Schepping voor de leer der Gemeene Gratie blijft hier onbesproken.